

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

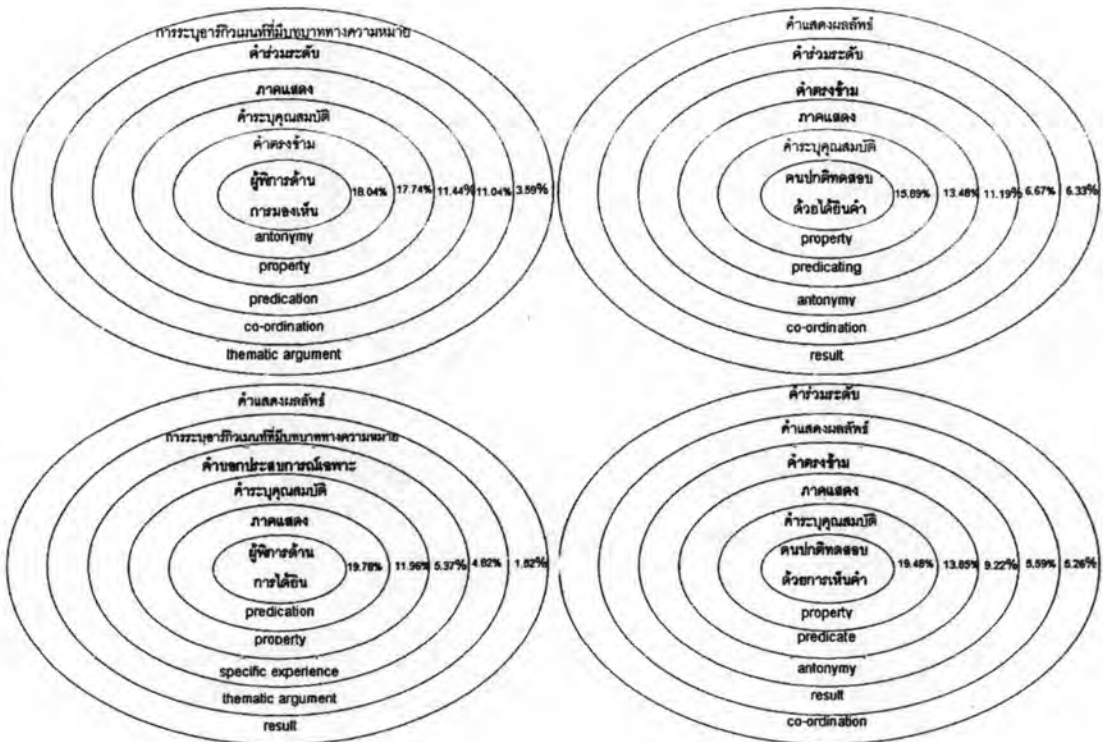
การศึกษาระบบความหมายของคำในภาษาไทยของผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยินในครั้งนี้ ศึกษาโดยอยู่บนความเชื่อพื้นฐานที่ว่า การศึกษาการจัดระบบคำภายในคลังคำนั้นสามารถศึกษาจากรูปแบบความสัมพันธ์และจำนวนความถี่ในการปรากฏของรูปแบบการเชื่อมโยงคำ การวิจัยครั้งนี้ใช้การทดลอง 3 แบบ เพื่อศึกษาการเชื่อมโยงคำในลักษณะต่าง ๆ โดยการทดลองหลัก คือ การทดลองโดยใช้แบบทดลองการเชื่อมโยงคำ ส่วนการทดลองเสริมอีก 2 การทดลอง คือ แบบทดลองการนิยามคำ และแบบทดลองการสร้างความเปรียบ ทดลองเพื่อนำผลไปเปรียบเทียบกับข้อค้นพบในการทดลองหลัก

8.1 รูปแบบการเชื่อมโยงคำของผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยิน

การทดลองด้วยการเชื่อมโยงคำอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การศึกษาการจัดระบบคำในคลังคำสามารถศึกษาได้จากรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคำที่นำไปกระตุ้นกับคำแรกที่ปรากฏในใจ จำนวนความถี่ในการปรากฏของรูปแบบการเชื่อมโยงคำที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มจะทำให้เห็นถึงลักษณะการจัดระบบคำที่แตกต่างกัน

การทดลองด้วยการเชื่อมโยงคำในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า รูปแบบการเชื่อมโยงคำของผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยินต่างจากคนปกติ แต่โดยรวมแล้วรูปแบบการเชื่อมโยงคำของกลุ่มผู้พิการด้านการมองเห็นใกล้เคียงกับคนปกติมากกว่ากลุ่มผู้พิการด้านการได้ยิน

ส่วนรูปแบบการเชื่อมโยงคำที่ผู้พิการด้านการมองเห็น ผู้พิการด้านการได้ยินใช้ตอบสนองมากที่สุด 5 อันดับแรก เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคนปกติ สรุปได้ด้วยภาพที่ 8.1 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 8.1 รูปแบบการเชื่อมโยงคำที่มีความถี่ในการตอบสนองมากที่สุด 5 อันดับแรกของ ผู้พิการด้านการมองเห็นเปรียบเทียบกับคนปกติทดลองด้วยการได้ยินคำ และผู้พิการด้านการได้ยินเปรียบเทียบกับคนปกติทดลองด้วยการเห็นคำ

จากภาพที่ 8.1 จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบการเชื่อมโยงคำของคนปกติทดลองด้วยการได้ยินคำกับผู้พิการด้านการมองเห็น พบว่า คนปกติใช้รูปแบบการเชื่อมโยงคำระบุคุณสมบัติมากที่สุด (429 ครั้ง 15.89%) รองลงมา คือ เชื่อมโยงกับภาคแสดง (364 ครั้ง 13.48%) การเชื่อมโยงคำตรงข้าม (302 ครั้ง 11.19%) การเชื่อมโยงกับคำรวมระดับ (180 ครั้ง 6.67%) การเชื่อมโยงกับคำแสดงผลลัพธ์ (171 ครั้ง 6.33%) ตามลำดับ ในขณะที่ผู้พิการด้านการมองเห็นเชื่อมโยงคำตรงข้ามมากที่สุด (487 ครั้ง 18.04%) รองมา คือ การเชื่อมโยงกับคำระบุคุณสมบัติ (317 ครั้ง 17.74%) การเชื่อมโยงกับภาคแสดง (309 ครั้ง 11.44%) การเชื่อมโยงกับคำรวมระดับ (298 ครั้ง 11.04%) การเชื่อมโยงกับคำระบุอาร์กิวเมนต์ที่มีบทบาททางความหมาย (151 ครั้ง 5.59%)

เมื่อเปรียบเทียบผู้พิการด้านการได้ยินกับคนปกติทดลองด้วยการเห็นคำ พบว่า รูปแบบการเชื่อมโยงคำที่กลุ่มตัวอย่างผู้พิการด้านการได้ยินใช้มากที่สุด คือ การเชื่อมโยงกับภาคแสดง (534 ครั้ง 19.78%) รองมา คือ การเชื่อมโยงกับคำระบุคุณสมบัติ (323 ครั้ง 11.96%) การเชื่อมโยงกับประสบการณ์เฉพาะ (145 ครั้ง 5.37%) การเชื่อมโยงกับคำระบุอาร์กิวเมนต์ที่มีบทบาททางความหมาย (130 ครั้ง 4.82%) การเชื่อมโยงกับคำแสดงผลลัพธ์ (122 ครั้ง 1.52%)

เชื่อมโยงกับภาคแสดง (374 ครั้ง 13.85%) การเชื่อมโยงคำตรงข้าม (249 ครั้ง 9.22%) การเชื่อมโยงกับคำแสดงผลลัพธ์ (151 ครั้ง 5.59%) การเชื่อมโยงกับคำร่วมระดับ (142 ครั้ง 5.26%) การที่ความถี่ในการตอบสนองต่อรูปแบบการเชื่อมโยงคำแต่ละประเภทที่แต่ละกลุ่มตอบสนองมากที่สุดแตกต่างกันนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า รูปแบบการเชื่อมโยงคำของผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยินแตกต่างกันจากคนปกติ

การที่รูปแบบการเชื่อมโยงคำของผู้พิการด้านการมองเห็นต่างจากคนปกตินั้น จะเห็นได้ว่า คนปกติมักเชื่อมโยงคำด้วยรูปแบบเชื่อมโยงข้อมูลทางความหมายซึ่งส่วนหนึ่งต้องอาศัยการรับรู้จากการมองเห็น เช่น สี หรือ อาจใช้สัมผัสอื่นทดแทน เช่น ขนาด ผิวสัมผัส ออกรวม-องค์ประกอบ ฯลฯ ในขณะที่ผู้พิการด้านการได้ยินใช้รูปแบบดังกล่าวค่อนข้างน้อย แต่มีการเชื่อมโยงด้วยคำตรงข้ามมากที่สุดสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานของดันลีอา (Dunlea, 2006: 42) ที่พบว่าเด็กที่พิการด้านการมองเห็นมักจะเชื่อมโยงกับการรับรู้สัมผัส น้ำหนัก รส เสียง มากกว่าที่จะเชื่อมโยงกับการรับรู้เรื่องรูปทรง และการเคลื่อนไหว ซึ่งแตกต่างจากเด็กปกติและน่าจะนำไปสู่การจัดระบบคำภายในคลังคำที่แตกต่างกัน ส่วนการที่พบว่ารูปแบบการเชื่อมโยงคำที่ผู้พิการด้านการมองเห็นใช้การเชื่อมโยงกับคำตรงข้ามมากที่สุดนั้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่ากระบวนการดังกล่าวใช้รูปภาพในการช่วยสร้างความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ทดแทนการมองเห็นได้ เช่น สามารถรู้ว่าสีขาว หมายถึง สีที่ตรงข้ามกับสีดำ ซึ่งนำไปสู่ความเชื่อว่าคุณภาพการมองเห็นนั้นไม่ได้เป็นปัจจัยที่นำไปสู่การก่อให้เกิดความผิดปกติทางภาษา (Brieland, 1950; Rowe, 1958) อย่างไรก็ตามจากงานวิจัยชิ้นนี้ พบว่าการขาดประสบการณ์ในการมองเห็นนั้น น่าจะนำไปสู่การจัดระบบคำภายในคลังคำที่แตกต่างออกไปจากผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการมองเห็น

ส่วนสาเหตุที่ผู้พิการด้านการได้ยินมีรูปแบบการเชื่อมโยงคำที่ต่างจากคนปกตินั้น ผู้วิจัยพบว่าสอดคล้องกับผลการศึกษามีมาก่อนหน้านี้ที่ว่า การจัดระบบคำภายในคลังคำของผู้พิการด้านการได้ยินต่างจากคนปกติ ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังสามารถอธิบายเพิ่มเติมข้อค้นพบของ มาร์ชาร์คและคณะ (Marschark et al., 2004) ที่พบว่าการเชื่อมโยงคำของผู้พิการด้านการได้ยินไม่สะท้อนให้เห็นถึงการจัดระบบคำภายในคลังคำซึ่งงานชิ้นดังกล่าวศึกษาการจัดระบบคำภายในคลังคำแบบจัดจำพวก โดยผลการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายข้อค้นพบดังกล่าวได้ว่า เนื่องจากกระบวนการเชื่อมโยงคำแบบจัดจำพวกนั้นไม่ใช่ระบบหลักของผู้พิการด้านการได้ยินและเสนอว่าการเชื่อมโยงโดยอิงบริบทสถานการณ์ที่เข้าใจร่วมกันได้น่าจะเป็นระบบหลักของผู้พิการด้านการได้ยิน เนื่องจากพบว่าผู้พิการด้านการได้ยินเชื่อมโยงคำในลักษณะดังกล่าวมากกว่าคนปกติถึง 2 เท่า

การที่ผู้พิการด้านการได้ยินมักเชื่อมโยงกับภาคแสดง หรือ ข้อมูลทางความหมาย (ดังปรากฏในภาพที่ 8.1) นั้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะเนื่องมาจากภาษามือซึ่งเป็นภาษาที่ 1 ของ

ผู้พิการด้านการได้ยิน โดยพบว่าภาษามือจำนวนมาก มักจะสร้างสัญญาณประสมโดยนำกริยาอาการ หรือ คุณสมบัติ ของสรรพสิ่งมาประกอบเข้าเป็นสัญญาณมือ โดยภาษามือนำกริยาอาการมาสร้างเป็นสัญญาณประสม ที่พบในหนังสือภาษามือ เล่ม 2 ของสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย (2547) มีดังนี้

ภาพ 8.2 ภาษามือนำกริยาอาการมาสร้างเป็นสัญญาณมือ สำหรับ คำว่า ป่าไม้ และ ชิงช้า

จากภาพที่ 8.2 จะเห็นได้ว่า แม้จะสัญญาณภาษามือนั้นจะมีความหมายอ้างถึงคำนาม คือ คำว่า ป่า, ป่าไม้ หรือ คำว่า ชิงช้า แต่ก็ได้มีนำกริยาอาการที่คล้ายกับการสะบัดใบมาสื่อความหมาย คำว่า 'ต้นไม้' และเหตุการณ์คล้ายกับการที่ชิงช้าแกว่ง สื่อความหมายคำว่า 'ชิงช้า' และน่าจะเป็นเหตุให้ระบบความหมายของคำในภาษาไทยของผู้พิการด้านการได้ยินนี้มีแนวโน้มเชื่อมโยงภาคแสดงจำนวนมาก โดยในการวิจัยครั้งนี้พบการเชื่อมโยงภาคแสดงมากเป็นอันดับแรก

ส่วนตัวอย่างภาษามือ ที่นำคำระบุคุณสมบัติมาสร้างเป็นสัญญาณภาษามือ ซึ่งพบในหนังสือภาษามือ เล่ม 2 ของสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย (2527) แสดงได้ด้วยภาพ 8.3 ดังนี้

84

350

ภาพ 8.3 ภาษามือนำคำระบุคุณสมบัติมาสร้างเป็นสัญญาณมือ สำหรับ คำว่า ข้าวสาร และ ถ่าน

จากภาพที่ 8.3 จะเห็นได้ว่า มีการนำคุณสมบัติ 'สีขาว' ไปสร้างเป็นสัญญาณมือในคำว่า 'ขาวสาร' และนำคำว่า 'สีดำ' ไปสร้างเป็นสัญญาณภาษามือคำว่า 'ดำน' และน่าจะเป็นเหตุให้ผู้พิการด้านการได้ยินมักเชื่อมโยงคำกับคำระบุคุณสมบัติจำนวนมากเช่นกัน โดยพบเป็นอันดับสองรองจากการเชื่อมโยงกับภาคแสดงในการวิจัยครั้งนี้ ประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาต่อว่าภาษามือมีผลต่อการจัดระบบคลังคำของผู้พิการด้านการได้ยินตามที่ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตไว้หรือไม่

นอกจากนี้ ผลการวิจัยในครั้งนี้ ยังพบว่า การเชื่อมโยงคำของผู้พิการด้านการได้ยินมีรูปแบบการตอบสนองที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะ (idiosyncratic response) ซึ่งสนับสนุนข้อค้นพบของมาร์ชชาร์คและคณะ (Marschark et al., 2004) โดยการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้พิการด้านการได้ยินเชื่อมโยงคำลักษณะดังกล่าวอันได้แก่การเชื่อมโยงกับคำบอกทัศนคติ และอารมณ์ และเชื่อมโยงกับคำแสดงประสบการณ์เฉพาะมากกว่าคนปกติถึงเกือบ 5 เท่า ในขณะที่คนปกติเชื่อมโยงคำแบบจัดจำพวก แบบเปรียบเทียบ และเชื่อมโยงกับข้อมูลทางความหมายมากกว่าผู้พิการด้านการได้ยิน ทั้งนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเนื่องจากกระบวนการจัดระบบแบบจัดจำพวก และการเปรียบเทียบ เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยกระบวนการคิดและจัดระบบดังกล่าวเป็นสิ่งที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยการเรียนรู้และตกลงเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน แต่เนื่องจากผู้พิการด้านการได้ยินมีปัญหาเรื่องการเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม (ศรียา นิยมธรรม, 2535: 54) น่าจะเป็นเหตุให้ผู้พิการด้านการได้ยินตอบสนองด้วยรูปแบบการเชื่อมโยงคำลักษณะดังกล่าวน้อยกว่าคนปกติ และน่าจะนำไปสู่การจัดระบบคำภายในคลังคำที่แตกต่างออกไปจากคนปกติ

หากพิจารณาในแง่ที่รูปแบบการเชื่อมโยงคำของผู้พิการด้านการมองเห็นใกล้เคียงกับคนปกติมากกว่าผู้พิการด้านการได้ยิน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเนื่องจากผู้พิการด้านการมองเห็นนอกจากจะเรียนรู้ภาษาจากการได้ยินเป็นหลักเช่นเดียวกับคนปกติ รวมทั้งพยายามเลียนแบบการใช้ภาษาให้ใกล้เคียงกับคนปกติ โดยจากงานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาพัฒนาการของคำในคลังคำเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่พิการด้านการมองเห็นกับคนปกติของเฮอริวิน (Urwin:1978 อ้างถึงใน Dunlea, 2006: 61) ที่พบว่า ไม่ปรากฏการสร้างรูปศัพท์เฉพาะ (idiosyncratic form/ created form) ในคลังคำของเด็กที่พิการด้านการมองเห็นที่ตาบอดสนิท สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ภาษาในลักษณะที่พยายามให้ใกล้เคียงคนปกติของผู้พิการด้านการมองเห็น แม้ว่าจะพบว่าผู้พิการด้านการมองเห็นจะมีความพยายามสร้างสรรค์ลักษณะทางภาษาที่แตกต่างไปเพื่อสื่อสารความลับระหว่างกัน (วีรชัย อัมพรไพบูลย์, 2543) แต่ผู้วิจัยพบว่าเป็นการแปลงกระบวนการทางเสียงคำที่มีอยู่เดิมในภาษาไม่ได้สร้างคำศัพท์ขึ้นมาใหม่แต่อย่างใด ซึ่งความพยายามใช้ภาษาในลักษณะที่ให้ใกล้เคียงกับคนปกตินี้น่าจะทำให้รูปแบบการเชื่อมโยงคำของผู้พิการด้านการมองเห็นใกล้เคียงกับคนปกติมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้พิการด้านการได้ยิน

ส่วนการที่ผู้พิการด้านการได้ยินมีรูปแบบการเชื่อมโยงคำต่างจากคนปกติมากกว่าผู้พิการด้านการมองเห็นนั้น อาจเนื่องจากผู้พิการด้านการได้ยินเรียนรู้ภาษาไทยด้วยระบบที่แตกต่างออกไป คือ เรียนรู้ผ่านภาษามือน่าจะเป็นเหตุให้รูปแบบการเชื่อมโยงคำของผู้พิการด้านการได้ยินมีลักษณะการเชื่อมโยงคำมีรูปแบบการตอบสนองที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะ (idiosyncratic response) (Marschark and others, 2004)

นอกจากนี้งานวิจัยชิ้นนี้ยังพบว่าคนปกติที่ถูกทดสอบด้วยเสียงและที่ถูกทดสอบด้วยตัวอักษรมีรูปแบบการเชื่อมโยงคำที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้านี้ว่าการจัดระบบคำในคลังคำมีระบบที่หลากหลาย การจะเชื่อมโยงด้วยระบบใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของสิ่งที่เข้าไปกระตุ้นและการกระตุ้นด้วยเสียงคำและรูปคำนั้นมีผลให้การจัดระบบคำภายในคลังคำแตกต่างกันออกไป (Winnick and Daniel, 1970; Warren and Morton, 1982; Clark and Morton, 1973)

8.2 รูปแบบการนิยามคำของผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยิน

การทดลองด้วยแบบทดลองการนิยามคำในการวิจัยครั้งนี้ อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การนิยามคำนั้น จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับคำอื่น ๆ เพื่ออธิบายความหมายของคำ และการนิยามคำนั้นทำให้เห็นว่าผู้นั้นมีความรู้เกี่ยวกับคำนั้น ๆ ในลักษณะใด (Miller, 1991: 249) โดยผลการทดลองโดยใช้แบบทดลองการนิยามคำสรุปได้ว่า ผู้พิการด้านการมองเห็นและคนปกติมักนิยามคำโดยเชื่อมโยงอรรถศาสตร์คำศัพท์ ในขณะที่ผู้พิการด้านการได้ยินมักนิยามคำโดยอิงอรรถศาสตร์บริบท ผลที่ได้จากการทดลองนี้ สนับสนุนผลที่ได้จากการทดลองด้วยแบบทดลองการเชื่อมโยงคำที่ว่า "ผู้พิการด้านการมองเห็นและคนปกติมักเชื่อมโยงความหมายระหว่างคำ (lexical semantics) ในขณะที่ผู้พิการด้านการได้ยินมักเชื่อมโยงคำโดยอิงบริบทสถานการณ์ (contextual semantics)"

8.3 รูปแบบการสร้างความเปรียบของผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยิน

แบบทดลองการสร้างความเปรียบนี้อยู่บนสมมติฐานที่ว่าแม้ผู้พิการด้านการมองเห็นจะไม่มีประสบการณ์โดยตรงต่อคำกริยาคุณศัพท์ที่มีความหมายอ้างถึงการรับรู้ได้ด้วยการมองเห็นเท่านั้น โดยตรง เช่น สี หรือ การเคลื่อนไหว (Miller and Johnson – Laird, 1976) แต่การเรียนรู้ด้วยระบบฟัง-พูด ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ทำให้ผู้พิการด้านการมองเห็นมีความเข้าใจและใช้ภาษาได้ใกล้เคียงกับคนปกติ ส่วนผู้พิการด้านการได้ยินนั้นเรียนรู้ภาษาด้วยระบบที่ต่างออกไป คือ การไม่ใช้ระบบฟัง-พูด น่าจะนำไปสู่รูปแบบการสร้างความเปรียบที่แตกต่างจากคนปกติมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้พิการด้านการมองเห็น

โดยผลการทดลองด้วยแบบทดลองการสร้างความเปรียบ พบว่ากลุ่มผู้พิการด้านการได้ยินมีจำนวนความถี่ของรูปแบบการสร้างความเปรียบแตกต่างจากคนปกติ และผู้พิการด้านการมองเห็น ในกลุ่มคนปกติและผู้พิการด้านการมองเห็นนั้น พบว่าการเชื่อมโยงคำในโครงสร้างของการสร้างความเปรียบ ทั้งสองกลุ่มใช้การเชื่อมโยงโดยอิงความหมายของคำค่อนข้างสูง ในขณะที่ผู้พิการด้านการได้ยินใช้รูปแบบดังกล่าวน้อยกว่าเกือบ 3 เท่า นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พิการด้านการได้ยินใช้รูปแบบการเปรียบเทียบและเชื่อมโยงกับกรอบแห่งประสบการณ์เฉพาะบุคคลมากกว่าผู้พิการด้านการมองเห็นและคนปกติ สะท้อนให้เห็นว่าผู้พิการด้านการได้ยินนั้นมีความเข้าใจเรื่องความหมายในลักษณะที่แตกต่างออกไปจากผู้พิการด้านการมองเห็นและคนปกติ

การทดลองด้วยการสร้างความเปรียบ สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาภาษาของกลุ่มผู้พิการด้านการมองเห็น กล่าวคือ แม้ว่าผู้พิการด้านการมองเห็นจะไม่สามารถรับรู้คุณลักษณะต่าง ๆ เช่น สี การเคลื่อนไหวได้โดยตรงได้ แต่ก็สามารถเชื่อมโยงคำกริยาคุณศัพท์กับสรรพสิ่งที่มีคุณลักษณะดังกล่าวโดยใช้โครงสร้างทางความหมายด้วยการสร้างความเปรียบได้

8.4 ระบบความหมายของคำในภาษาไทยของผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยิน

ข้อสรุปเกี่ยวกับการจัดระบบความหมายของคำภายในคลังคำจากการทดลองในการวิจัยครั้งนี้ พบ การเชื่อมโยงความหมายใน 2 ลักษณะ คือ เชื่อมโยงอรรถศาสตร์คำศัพท์ และการเชื่อมโยงอรรถศาสตร์บริบท มีลักษณะกระบวนการการเชื่อมโยงคำในแต่ละกลุ่ม ดังนี้ คือ

ระบบความหมายที่เกิดจากการเชื่อมโยงคำในกลุ่ม การเชื่อมโยงอรรถศาสตร์คำศัพท์ ได้แก่ การเชื่อมโยงกับข้อมูลทางความหมาย การจัดจำพวก และการเชื่อมโยงโดยผ่านกระบวนการเปรียบเทียบทางภาษา ส่วนระบบความหมายที่เกิดจากกระบวนการการเชื่อมโยงอรรถศาสตร์บริบทนั้น อาจเชื่อมโยงโดยอิงบริบทสถานการณ์ที่เข้าใจร่วมกันได้ และเชื่อมโยงโดยอิงกรอบแห่งประสบการณ์เฉพาะบุคคล ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าระบบความหมายของคำในภาษาไทยของผู้พิการด้านการมองเห็นใกล้เคียงกับคนปกติมากกว่าผู้พิการด้านการได้ยิน โดยมีแนวโน้มเชื่อมโยงคำเชื่อมโยงอรรถศาสตร์คำศัพท์มากกว่าเชื่อมโยงอรรถศาสตร์บริบท ในขณะที่ระบบความหมายของคำในภาษาไทยของผู้พิการด้านการได้ยินมีแนวโน้มเชื่อมโยงอรรถศาสตร์บริบทมากกว่าเชื่อมโยงอรรถศาสตร์คำศัพท์

8.5 ข้อเสนอแนะ

การศึกษากระบวนการความหมายของคำในภาษาไทยของผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยินในครั้งนี้ นอกจากเป็นงานวิจัยที่บุกเบิกการศึกษาการจัดระบบคำภายในคลังคำของ

ผู้ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่ 1 แล้ว ยังเป็นงานบุกเบิกการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยิน จึงจำเป็นต้องพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในบริบทวัฒนธรรมไทย อันได้แก่ แบบทดลองการเชื่อมโยงคำ แบบทดลองการนิยามคำ และแบบทดลองการสร้างความเปรียบ ที่เหมาะสำหรับศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเด็กไทยกับผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยิน อีกทั้งต้องออกแบบงานวิจัยที่สามารถนำไปสู่การศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มผู้พิการที่พิการในด้านที่แตกต่างกันกับคนปกติได้ ผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะมีการศึกษาวิจัยการจัดระบบความหมายของคำภายในคลังคำอย่างต่อเนื่องต่อไป โดยศึกษาในแง่มุมมองที่หลากหลายยิ่งขึ้น อาทิ ศึกษารูปแบบการเชื่อมโยงคำในหลายมิติ กล่าวคือ ไม่มีการกำหนดสมมติฐานตั้งต้นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคำภายในคลังคำนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ทางความหมายเป็นหลัก ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคำที่นำไปกระตุ้นและคำที่ตอบสนองหลากหลายมิติยิ่งขึ้น กล่าวคือ พิจารณาทั้งความสัมพันธ์ในด้านความหมาย ด้านโครงสร้างคำ ด้านสัญลักษณ์ทางเสียง ด้านรูปเขียนไปพร้อมกัน อันจะทำให้การวิเคราะห์รูปแบบการเชื่อมโยงคำมีความเป็นวัตถุวิสัยมากยิ่งขึ้น โดยผลรวมของความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันในแต่ละประเภทก็สามารถนำไปสู่การเห็นการจัดระบบคำภายในคลังคำของมนุษย์ได้เช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าผลที่ได้นั้นจะสนับสนุน หรือ คัดค้าน การศึกษาการจัดระบบคำภายในคลังคำที่มีมาก่อนหน้านี้ที่เชื่อว่า ความหมายเป็นระบบสำคัญในการจัดระบบคำภายในคลังคำ

ผู้วิจัยยังเห็นว่า การศึกษาการจัดระบบคำภายในคลังคำที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ศึกษาโดยอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่ามนุษย์จัดระบบคำแบบจัดจำพวก (taxonomy) ซึ่งอาจทำให้เราไม่สามารถพบรูปแบบการจัดระบบคำภายในคลังคำที่แท้จริงได้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การเชื่อมโยงคำแบบจัดจำพวกนั้นเป็นรูปแบบที่พบค่อนข้างน้อยในกลุ่มตัวอย่างเมื่อเทียบกับรูปแบบอื่น ๆ ทั้งการทดลองในกลุ่มคนปกติ ผู้พิการด้านการมองเห็น และผู้พิการด้านการได้ยิน ดังนั้นในการออกแบบการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดระบบคำภายในคลังคำ จึงควรออกแบบงานวิจัยที่ทำให้เห็นการจัดระบบคำภายในคลังคำโดยรวม มากกว่าการที่จะพิสูจน์การเชื่อมโยงคำรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพียงรูปแบบเดียว ซึ่งนั่นอาจจะไม่ใช่รูปแบบที่สำคัญที่มนุษย์ใช้ในการเชื่อมโยงเครือข่ายความหมายของคำก็อาจเป็นได้

นอกจากนี้ ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่ง คือ คำที่อยู่ในประเภททางไวยากรณ์ชนิดเดียวกันมักจะเชื่อมโยงกัน คือ คำนามมักจะเชื่อมโยงกับคำนาม คำกริยามักเชื่อมโยงกับคำกริยา และคำกริยาคุณศัพท์มักจะเชื่อมโยงกับคำกริยาคุณศัพท์เป็นจริงหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้พิการด้านการมองเห็น ผู้พิการด้านการได้ยิน และคนปกตินั้น มีรูปแบบการเชื่อมโยงคำในแต่ละชนิดทางไวยากรณ์ เหมือน หรือ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ผู้พิการด้านการได้ยินนั้นมีระบบความหมายของคำในภาษาไทยที่แตกต่างออกไป และมีความเข้าใจความหมายต่างจากคนปกติสะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบและวิธีการสอนภาษาไทยสำหรับผู้พิการด้านการได้ยินในปัจจุบันยังไม่สามารถพัฒนาเขาเหล่านั้นให้เข้าใจภาษาให้ทัดเทียมกับคนปกติได้ งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้พิการด้านการได้ยินมักเชื่อมโยงคำโดยอิงบริบทสถานการณ์ มากกว่าเชื่อมโยงกับหมวดหมู่ความรู้ เช่น การจัดความรู้เป็นหมวดหมู่แบบจัดจำพวก หรือ การจัดหมวดหมู่ประเภทของคำในลักษณะห้องความหมาย หรือ ความหมายตรงข้าม หรือ การจัดหมวดหมู่ตามคุณสมบัติร่วม เช่น แดงโม เลือด ล้น มีสีแดงเป็นคุณสมบัติร่วม ฯลฯ ซึ่งการจัดหมวดหมู่ความรู้ต่าง ๆ ดังกล่าวทำให้มนุษย์จดจำ และเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการสอนให้ผู้พิการด้านการได้ยินเรียนรู้ภาษาได้ดีและใช้ภาษาได้ใกล้เคียงกับคนปกติมากยิ่งขึ้น ควรเริ่มจากการพัฒนาระบบบริหารของผู้พิการด้านการได้ยินให้ใกล้เคียงกับคนปกติเสียก่อน นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบความคิด การจัดหมวดหมู่ความรู้ การหมวดหมู่คำ และควรสอนให้ผู้พิการด้านการได้ยินเข้าใจความสัมพันธ์แบบเครือข่ายความหมายระหว่างคำในภาษาไทยแก่ผู้พิการด้านการได้ยินด้วย เช่น ในการสอนความหมายของคำว่า แม่ จากเดิมที่ครูมักสอนความหมายของคำโดยใช้ภาพประกอบ เช่น ให้เด็กเห็นที่มีภาพผู้ชาย ผู้หญิงจูบกันไปเที่ยวสวนสัตว์ จากนั้นครูสอนความหมายคำว่า พ่อ แม่ ลูก ไปเที่ยว สวนสัตว์ ไปพร้อม ๆ กัน อาจมีส่วนทำให้เด็กผูกโยงความหมายของคำต่าง ๆ กับเหตุการณ์เข้าด้วยกัน และเชื่อมโยงคำกับความรู้อื่น ๆ เกี่ยวกับคำดังกล่าวค่อนข้างน้อย ดังจะเห็นจากแบบทดลองการนิยามคำ ที่เด็กที่พิการด้านการได้ยินมักนิยามโดยให้บริบทประกอบคำที่ให้นิยามถึงร้อยละ 86.0 ดังนั้นเพื่อให้เด็กมีความเข้าใจความหมายเกี่ยวกับคำได้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรสอนความหมายคำดังกล่าวในหลากหลายมิติ เช่น คำว่า พ่อ เมื่อพิจารณาจากการจัดหมวดหมู่ความรู้แบบจัดจำพวก พ่อสัมพันธ์กับคำอื่น ๆ อย่างไร เช่น พ่อเป็นคำลูกกลุ่มของคำว่ามนุษย์ หรือ ในแง่ข้อมูลทางความหมาย พ่อ ประกอบด้วยอรรถลักษณะอะไรบ้าง เช่น เป็นมนุษย์ เพศชาย มีบุตร ฯลฯ หรือ คำว่าพ่อในแง่การจัดกลุ่มทางภาษา พ่อ มีความหมายตรงข้ามกับคำว่าแม่ และพ้องความหมายกับคำว่า บิดา เตี่ย แด่ เป็นต้น และแต่ละคำใช้ในบริบทหรือสถานการณ์ที่แตกต่างกันอย่างไร ซึ่งหน้าที่การปรับระบบบริหาร และการสอนการจัดหมวดหมู่ทางสำหรับผู้พิการนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรเป็นบทบาทของนักภาษาศาสตร์ที่จะนำองค์ความรู้ทางภาษาศาสตร์ทำให้ผู้พิการด้านการได้ยิน เข้าใจระบบภาษาของคนปกติให้ได้ก่อนในเบื้องต้น และหาวิธีที่เหมาะสมที่เอื้อให้พวกเขาสามารถเรียนรู้ภาษาของคนปกติได้ดียิ่งขึ้น คือ เข้าใจภาษาได้เช่นเดียวกับคนปกติในลำดับต่อไป

นอกจากนี้ ข้อค้นพบเกี่ยวกับการจัดระบบคำภายในคลังคำของผู้พิการด้านการมองเห็น ผู้พิการด้านการได้ยิน และคนปกติในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หากนำไปสู่การสร้างสรรคประดิษฐกรรม สื่อ หรือ วิธีการสอน หรือ รูปแบบตำราเรียน ที่สอดคล้องกับลักษณะการจัดระบบคำภายในคลังคำของผู้พิการด้านการมองเห็นและผู้พิการด้านการได้ยิน ก็น่าจะเอื้อให้เขาเหล่านั้นเกิดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น

การศึกษาการจัดระบบคำภายในคลังคำ ยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาองค์ความรู้ หรือ ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ ที่อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำ จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคำภายในคลังคำของมนุษย์ไม่สามารถอธิบายด้วยทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเพียงทฤษฎีเดียวได้ แต่ต้องอาศัยการประมวลแนวคิดจากทฤษฎีต่าง ๆ ร่วมอธิบาย โดยทฤษฎีอรรถศาสตร์คำศัพท์ (lexical semantics) เหมาะสำหรับความสัมพันธ์แบบจัดจำพวก ความสัมพันธ์กับคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือตรงกันข้ามกัน ทฤษฎีอรรถศาสตร์กรอบความหมาย (frame semantic theory) เหมาะสำหรับอธิบายความสัมพันธ์ที่อิงบริบทสถานการณ์ เหตุการณ์ เวลา สถานที่ ฯลฯ ที่สัมพันธ์กับคำนั้น ๆ ส่วนทฤษฎีเครือข่ายความหมาย (network theory) เหมาะสำหรับอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคำแบบลำดับชั้นพร้อมแสดงรายการอรรถลักษณะ (semantic features) ของคำในแต่ละลำดับชั้น ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างคำภายในคลังคำของมนุษย์มีรูปแบบที่หลากหลายตามที่ทฤษฎีต่าง ๆ ได้เสนอไว้ หากแต่ยังไม่มีทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งอธิบายระบบความหมายของคำในคลังคำได้อย่างชัดเจน และครอบคลุมเพียงพอ ผู้วิจัยจึงเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาระบบความหมายของคำในคลังคำของมนุษย์อย่างกว้างขวาง และแพร่หลายยิ่งขึ้นนั้น จะนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคำที่ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป